

2022

Nader Onderzoek Wet natuurbescherming Ontwikkeling Landgoed Boschhoeve te Nijberkoop

COLOFON

BUREAU FAUNAX B.V.

Tijnjedyk 89

8936 AC Leeuwarden

+316 83 77 25 48

info@faunax.nl

www.faunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Nader Onderzoek Wet natuurbescherming Ontwikkeling Landgoed Boschhoeve te Nijberkoop

Leeuwarden, augustus 2022

In opdracht van:
Rho Adviseurs

Uitvoering:
Bureau FaunaX B.V.

Rapportage:
Mevr. A. Wieringa

Foto's:
Bureau FaunaX B.V.

Autorisatie:
Dhr. J. Groen.

Foto's voorpagina:
Impressie van het plangebied.

**© Bureau FaunaX B.V. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:
Bureau FaunaX B.V. (2022). Nader Onderzoek Wet natuurbescherming/ Rho Adviseurs/ Ontwikkeling Landgoed
Boschhoeve te Nijberkoop. Rapport 22095, Bureau FaunaX B.V., Leeuwarden.**

Disclaimer: In deze rapportage worden de resultaten van een onafhankelijk onderzoek behandeld. Bureau FaunaX B.V. heeft een adviserende rol en spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het plan waarop dit onderzoek betrekking heeft. Dit onderzoek is zo zorgvuldig en nauwkeurig mogelijk uitgevoerd. Het voorkomen van beschermde soorten is echter onvoorspelbaar. Aan dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Op dit onderzoek zijn onze algemene voorwaarden van toepassing, zoals gedeponerd bij de Kamer van Koophandel te Leeuwarden.

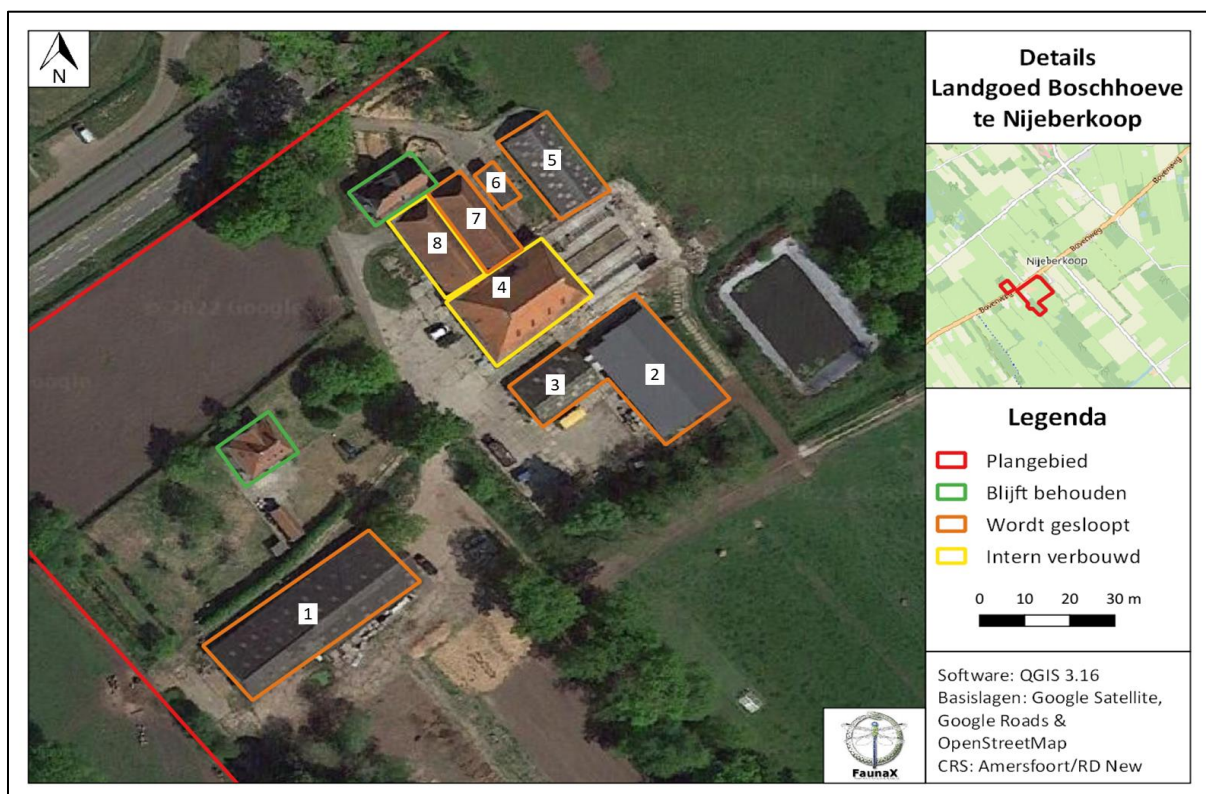
INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
2.	RESULTATEN NADER ONDERZOEK	2
2.1	Inleiding	2
2.2	Methodieken & Werkwijze	2
2.2.1	Huismus.....	2
2.2.2	Gierzwaluw	2
2.2.3	Vleermuizen	3
2.3	Resultaten.....	4
2.3.1	Huismus.....	4
2.3.2	Gierzwaluw	5
2.3.3	Overige vogelsoorten	5
2.3.4	Vleermuizen	5
3.	CONCLUSIES NADER ONDERZOEK.....	6
3.1	Huismus	6
3.2	Gierzwaluw.....	6
3.3	Overige vogelsoorten	6
3.4	Vleermuizen	7
4.	SAMENVATTING VERVOLGSTAPPEN	7
5.	BRONNEN EN LITERATUUR.....	8

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Men is voornemens op landgoed Boschhoeve te Nijeberkoop enkele gebouwen te slopen dan wel intern te verbouwen (figuur 1.1).

Figuur 1.1. Planvoornemen landgoed Boschhoeve te Nijeberkoop.

Op dinsdag 15 februari 2022 is voor dit project een ecologische quickscan uitgevoerd (Bureau FaunaX, 2022). In tabel 1.1 wordt een overzicht gegeven van de resultaten uit deze quickscan.

Tabel 1.1. Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in en rond het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	Art. 3.1	Art. 3.5	Art. 3.10	Vrijgesteld	Advies
Vogels	Algemene broedvogels	Mogelijk	X				Werken buiten broedtijd
Vogels (jaarrond beschermde nesten)	Huismus	Waarschijnlijk	X				Nader onderzoek
Vogels (jaarrond beschermde nesten)	Gierzwaluw	Mogelijk	X				Nader onderzoek
Vogels (jaarrond beschermde nesten)	Kerkuil	Zeker	X				Ontheffingsaanvraag Wnb
Vleermuizen (verblijfplaatsen)	Diverse soorten	Mogelijk		X			Nader onderzoek
Zoogdieren Amfibieën	Algemeen voorkomende soorten	Mogelijk			X	X	Zorgplicht

In onderhavige rapportage worden de resultaten van het nader onderzoek samengevat.

2. RESULTATEN NADER ONDERZOEK

2.1 Inleiding

In deze rapportage vindt men de resultaten van het nader onderzoek naar jaarrond beschermde nesten van huismus, gierzwaluw en verblijfplaatsen van vleermuizen, uitgevoerd in 2022.

Bij de planning van het veldwerk is rekening gehouden met de optimale periode waarin verschillende soortgroepen geïnventariseerd kunnen worden. Deze optimale periode hangt bijvoorbeeld samen met vliegtijd, broedtijd en balts.

Bureau FaunaX B.V. is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus (NGB) en werkt zoveel mogelijk conform deze protocollen om de kwaliteit van het uitgevoerde onderzoek te waarborgen.

2.2 Methodieken & Werkwijze

2.2.1 *Huisumus*

Het onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van de huismus is uitgevoerd conform de onderzoeksmethoden van het Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2022). Dit onderzoek heeft plaatsgevonden aan de hand van twee veldbezoeken (tabel 2.1) in de periode 1 april – 15 mei met een tussenliggende periode van minimaal tien dagen. De onderzoeksperiode is met enkele dagen overschreden zodat de veldbezoeken afgelegd konden worden onder goede weersomstandigheden, zonder regen, harde wind en/of te koude temperaturen. De volgende waarnemingen van territoriale of nest-indicerende huismussen hebben gediend als criteria voor het vaststellen van de aanwezigheid van verblijfplaatsen:

- De aanwezigheid van een territoriaal (zingend) mannetje op een goed zichtbare locatie als bijvoorbeeld een dakgoot of schoorsteen, dan wel de aanwezigheid van een paartje met balts, paring of ander gedrag dat wijst op de aanwezigheid van een nestplaats. Aan de hand van dergelijke waarnemingen kan worden aangetoond dat er in de directe nabijheid een nest aanwezig is, maar zal de exacte locatie hiervan vaak niet bekend zijn.
- Een nest-indicatieve waarneming: het nest zelf is vaak niet zichtbaar, wel kan een nestlocatie worden afgeleid aan de hand van een bezoek van een oudervogel aan de waarschijnlijke nestlocatie, de aanwezigheid van vogels met nestmateriaal, in- of uitvliegende vogels met voedsel of ontlastingspakketjes, hoorbaar bedelende jongen vanuit de nestlocatie.

Tabel 2.1. Details veldbezoeken huismus.

Ronde	Datum	Begin- en eindtijd	Weersomstandigheden
1	5-5-2022	11:15 - 12:15 uur	14°C, 2 BFT ZW, licht bewolkt
2	17-5-2022	10:30 - 11:50 uur	18°C, 2 BFT W, zonnig

2.2.2 *Gierzwaluw*

Het onderzoek naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van gierzwaluwen is uitgevoerd conform het inventarisatieprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (BIJ12, 2017). Het onderzoek heeft bestaan uit een territoriumkartering in de periode tussen 1 juni (voor deze datum zijn nog niet alle broedvogels aanwezig) en 15 juli.

In deze periode zijn in het plangebied drie onderzoek rondes (tabel 2.2) uitgevoerd, met een tussenliggende periode van minimaal tien dagen. Minimaal één van de onderzoek rondes is uitgevoerd tussen 20 juni en 7 juli, wanneer de kans op de aanwezigheid van jongen het grootst is. De veldbezoeken vonden steeds tegen zonsondergang plaats (over het algemeen tussen circa 21:00 en 22:30 uur), wanneer de kans op het invliegen van vogels het grootst is en zoveel mogelijk onder gunstige weersomstandigheden, bij droog weer en met weinig wind. Een telling bij langdurig koud en nat weer is zinloos: de broedvogels zijn dan elders of zitten stil op het nest.

Bij de onderzoeksrondes is gelet op gedrag dat indicierend is voor broedende vogels, zoals door het plangebied vliegende groepjes gierende dieren met vluchten op dakgoot-, nok- en huishoogte en (vooral) bezoeken aan de waarschijnlijke nestplaats door invliegende dieren. Bij het observeren van deze laatste groep is rekening gehouden met de aanwezigheid van *bouncers*, niet-broedende vogels die roepend op een potentiële nestplaats aanvliegen en even hiervoor blijven hangen of deze kort aantikken zonder naar binnen te vliegen. In het geval van de aanwezigheid van een bezette nestlocatie roept dit vaak een reactie op van de aanwezige broedvogel(s), derhalve vormt dit gedrag van *bouncers* een goede manier om verblijfplaatsen op te sporen.

Tabel 2.2. Details veldbezoeken gierzwaluw.

Ronde	Datum	Begin- en eindtijd	Weersomstandigheden
1	22-6-2022	21:00 – 22:30 uur	17°C, 2 BFT, Helder
2	2-7-2022	21:00 – 22:30 uur	18°C, 1 BFT, Helder
3	12-7-2022	21:00 – 22:30 uur	23 °C, 2 BFT, Bewolkt

2.2.3 Vleermuizen

Het onderzoek naar vleermuizen heeft bestaan uit een onderzoek naar de aanwezigheid van paar- en kraamverblijfplaatsen en is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2021 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging, 2021).

Het plangebied is voor het vleermuisonderzoek opgedeeld in twee deelgebieden om het onderzoek overzichtelijk en zorgvuldig uit te kunnen voeren. Deelgebied 1 betref de oostkant van de te onderzoeken gebouwen; oostkant nr. 4 en nr. 7 (figuur 1.1), deelgebied 2 betref de westkant van de te onderzoeken gebouwen; westkant nr. 4 en nr. 8 (figuur 1.1). De onderzoeksrondes van beide deelgebieden zijn tegelijkertijd uitgevoerd met inzet van twee ter zake kundige personen.

In totaal heeft dit onderzoek per deelgebied bestaan uit drie onderzoeksrondes tijdens de kraamperiode (15 mei – 15 juli, met minimaal 10 dagen tussen de bezoeken, waarvan minimaal één een ochtendbezoek) (tabel 2.3). Bevoegd gezag (mail d.d. 18 mei 2022 K. Mulder) heeft het planvoornemen bestempeld als een klein initiatief waardoor de werkwijze en de onderzoeksmethodiek aangepast mag worden en de onderzoeksperiode van de paartijd overgeslagen mag worden.

Afhankelijk van de soort verblijven vleermuizen in bomen (zoals rosse vleermuis, watervleermuis, bosvleermuis en franjestaart), in gebouwen (gewone dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis) of zowel in bomen en gebouwen (ruige dwergvleermuis, grootoorvleermuis en baardvleermuis). De meeste soorten maken gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen.

Het onderzoek heeft zich specifiek gericht op die soorten waarvan mag worden aangenomen dat ze in gebouwen (kunnen) verblijven. Alle ronden zijn onder gunstige weersomstandigheden uitgevoerd. Voor de determinatie van vleermuizen is gebruik gemaakt van een batdetector van het type D240X Petterson met opnameapparatuur met zowel heterodyne als vertraagde opnamemogelijkheden. De sonargeluiden zijn geanalyseerd met gespecialiseerde software (programma 'Batsound'). Daarnaast is er gebruik gemaakt van een verrekijker en een lichtsterke zaklamp.

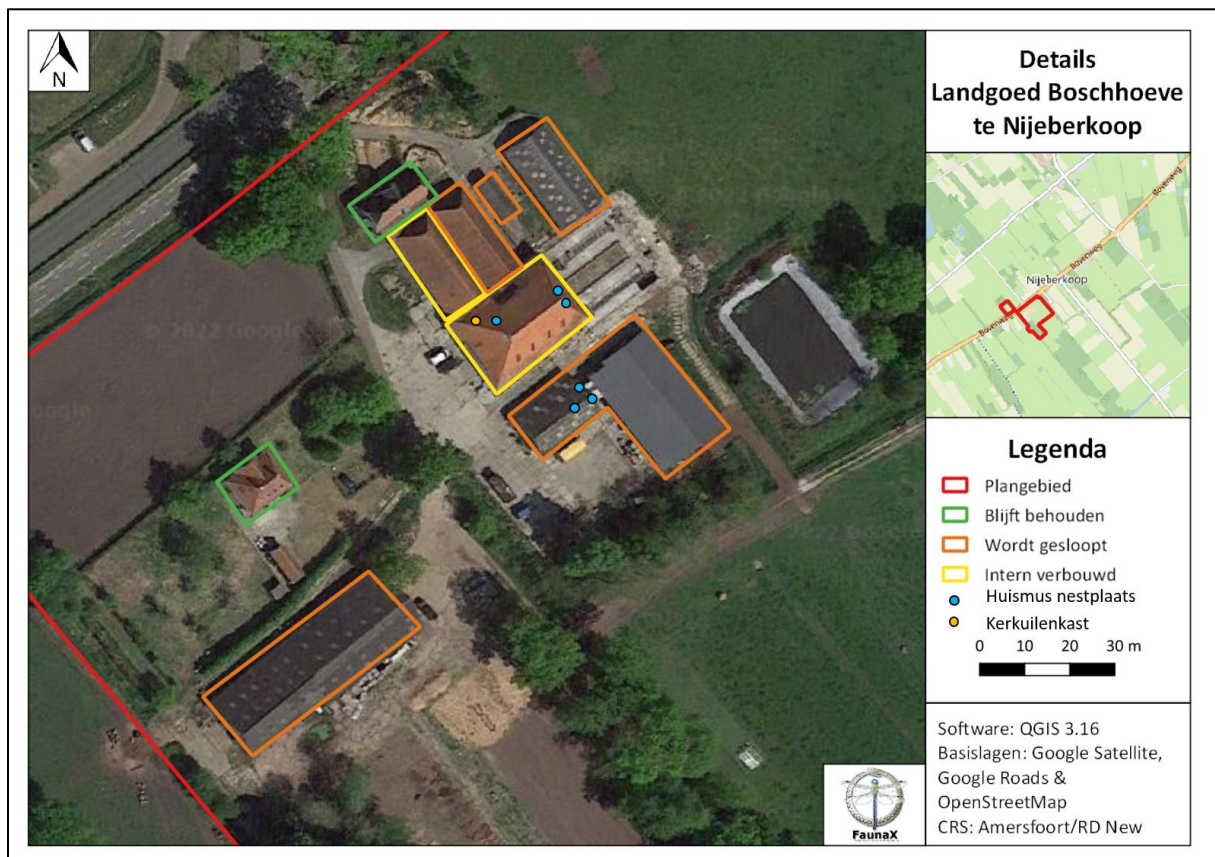
Tabel 2.3. Details veldbezoeken vleermuizen deelgebied 1 & 2.

Ronde	Datum	Begin- en eindtijd	Zon op/onder	Weersomstandigheden
Kraam 1	22-6-2022	22:00 – 0:00 uur	22:08 uur	17°C, 3 BFT N, Helder
Kraam 2	2-7-2022	03:00 – 05:05 uur	5:14 uur	13°C, 3 BFT ZW, Helder
Kraam 3	12-7-2022	22:00 – 0:00 uur	21:57 uur	23°C, 1 BFT W, Bewolkt

2.3 Resultaten

2.3.1 Huismus

Bij het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van huismussen zijn er **zes nestplaatsen** van huismus binnen het plangebied aangetroffen (figuur 2.1). Het gaat om drie nestplaatsen bij de hooischaar (nr. 4, figuur 1.1) bij de westzijde (2) en oostzijde (1) van de nok van het dak en drie nestplaatsen bij de nok (1) en oostzijde nok (2) van het dak van de werktuigenberging (nr. 3, figuur 1.1). In de omgeving is er tevens veel activiteit van huismussen waargenomen in de omliggende heggen. In de overige gebouwen binnen het plangebied is geen activiteit van huismus of nest indicerend gedrag waargenomen.

Figuur 2.1. Locaties nestplaatsen huismus op kaart.

2.3.2 *Gierzwaluw*

Bij het nader onderzoek naar gierzwaluw verblijfplaatsen zijn er geen verblijfplaatsen aangetroffen binnen het plangebied. Tijdens de veldbezoeken zijn geen gierzwaluwen in de omgeving waargenomen.

2.3.3 *Overige vogelsoorten*

Tijdens de onderzoeken is gelet op andere vogelsoorten. Tijdens de onderzoeken zijn naast huismussen ook spreeuwen, waarschijnlijk pimpelmees, winterkoning en huis- en boerenzwaluwen waargenomen. Het plangebied wordt als nestplaats gebruikt door spreeuwen (zeker twee nesten), huiszwaluw (zeker één nest), pimpelmees (mogelijk één nest) en boerenzwaluwen (meerdere nesten). Tevens is een territoriaal zingende winterkoning waargenomen binnen het plangebied, indicierend voor een nestplaats.

Binnen het plangebied is een kerkuil paartje gevestigd. De kerkuilenkast is van de zolder van de te slopen stal (nr. 7, figuur 1.1) verplaatst door de kerkuilenwerkgroep naar de hooisluur. Tijdens de eerste twee vleermuisronden is een in- en uitvliegende kerkuil waargenomen bij de hooisluur.

2.3.4 *Vleermuizen*

Verblijfplaatsen van vleermuizen verschillen over het jaar in functie en zijn daarbij te onderscheiden in zomerverblijven (één of enkele individu(en) bij elkaar tijdens de kraamperiode), kraamverblijven (grote aantallen vrouwtjes en hun jongen bij elkaar), paarverblijven (één of enkele individuen tijdens de paarperiode) en winterverblijven (al dan niet grote aantallen bij elkaar rond de winter).

Bij het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen zijn er geen verblijfplaatsen aangetroffen binnen het plangebied. Er zijn wel langsvliegende en foeragerende vleermuizen waargenomen, voornamelijk gewone dwergvleermuizen en af en toe laatvliegers. Deze vleermuizen hadden geen binding met het plangebied, behalve dan als foerageergebied (hooisluur).

3. CONCLUSIES NADER ONDERZOEK

3.1 Huismus

Bij het nader onderzoek naar huismus zijn zes nestplaatsen van huismus binnen het plangebied aangetroffen. De werkzaamheden zullen negatieve gevolgen door middel van verstoring en vernieling van de verblijfplaatsen van huismus teweeg brengen, waardoor er in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) voor wat betreft de voortgang van het project een ontheffing betreffende huismus dient te worden aangevraagd bij de provincie Fryslân.

- Tijdens het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van huismus zijn **zes huismus nestlocaties** aangetroffen die door de werkzaamheden verstoord worden/verloren gaan. Voor de voortgang van het project omtrent huismus zal er een ontheffing Wnb soorten moeten worden aangevraagd bij de provincie Fryslân.

3.2 Gierzwaluw

Bij het nader onderzoek naar gierzwaluw zijn geen nestplaatsen binnen het plangebied aangetroffen. Voor deze soort hoeft geen ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

- Tijdens het nader onderzoek naar gierzwaluwen zijn geen gierzwaluw nestlocaties aangetroffen die door de werkzaamheden verstoord worden/verloren gaan. Er is geen ontheffing nodig voor de gierzwaluw.

3.3 Overige vogelsoorten

Tijdens het nader onderzoek zijn naast jaarrond beschermde vogelsoorten ook indicaties van nesten van andere vogelsoorten waargenomen: meerdere spreekwennesten, mogelijk één (pimpel)mees nest en één winterkoning nest en meerdere boeren- en huiszwaluwnesten. Voor boeren- en huiszwaluw, spreekuw en (pimpel)mees geldt dat nesten jaarronde bescherming genieten als daar zwaarwegende ecologische redenen voor zijn. Aangezien er in de omgeving voldoende alternatieven voor nestgelegenheid aanwezig zijn, gaan de zwaarwegende redenen in deze situatie niet op. Zowel deze nesten als de nesten van de andere bovengenoemde soorten genieten dan ook alleen tijdens het broedseizoen bescherming. De werkzaamheden zullen negatieve gevolgen door middel van verstoring en vernieling van de verblijfplaatsen van deze vogelsoorten teweeg brengen. De werkzaamheden dienen daarom buiten het broedseizoen uitgevoerd te worden.

Tijdens de quickscan en het nader onderzoek is een nestplaats van kerkuil vastgesteld. De werkzaamheden zullen negatieve gevolgen door middel van verstoring van de nestplaats van kerkuil brengen, waardoor er in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) voor wat betreft de voortgang van het project een ontheffing betreffende kerkuil dient te worden aangevraagd bij de provincie Fryslân.

- Tijdens het nader onderzoek zijn **nesten van spreekuw, boerenzwaluw, huiszwaluw, (pimpel)mees en winterkoning** aangetroffen die door de werkzaamheden verstoord worden/verloren gaan. De werkzaamheden dienen buiten het broedseizoen uitgevoerd te worden.
- Tijdens de quickscan en het nader onderzoek is **één nestplaats van kerkuil** vastgesteld. Voor de voortgang van het project omtrent kerkuil zal er een ontheffing Wnb soorten moeten worden aangevraagd bij de provincie Fryslân.

3.4 Vleermuizen

Bij het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen zijn geen verblijfplaatsen binnen het plangebied aangetroffen. Voor vleermuizen hoeft geen ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd. Door de *werkwijze kleine initiatieven* is de paarperiode van het onderzoek overgeslagen. Daarvoor dienen er wel mitigerende en compenserende maatregelen voor vleermuizen te worden toegepast. Treedt voor meer informatie over de invulling hiervan in contact met bevoegd gezag, provincie Fryslân.

- Tijdens het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen. Om te voldoen aan de *werkwijze kleine initiatieven* zijn er nog wel **mitigerende en compenserende maatregelen** benodigd. Ga hiervoor in contact met de provincie Fryslân.

4. SAMENVATTING VERVOLGSTAPPEN

Om de werkzaamheden binnen de kaders van Wet natuurbescherming uit te voeren, bevelen wij de volgende vervolgstappen aan. Deze vervolgstappen hebben betrekking op de resultaten van het nader onderzoek en de resterende aanbevelingen uit de ecologische quickscan.

Vervolgstappen

- Ontheffing Wnb soorten aanvragen bij de provincie Fryslân voor:
 - **Huismus:** zes nestplaatsen;
 - **Kerkuil:** één nestplaats.
- Voor **vleermuizen** zijn mitigerende en compenserende maatregelen benodigd om te voldoen aan de *werkwijze kleine initiatieven*. Treedt hiervoor in contact met de provincie Fryslân.
- Werken buiten het broedseizoen (grofweg 15 maart – 15 juli).
- Houd rekening met de zorgplicht (zie quickscan, rapport nummer 22031).

5. BRONNEN EN LITERATUUR

BIJ12, 2022/2017. Kennisdocumenten huismus *Passer domesticus* en kerkuil *Tyto Alba*. Versie 2022/2017. <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

Bureau FaunaX (2022). Ecologische quickscan Wet natuurbescherming. Rho Adviseurs/Ontwikkeling Landgoed Boschhoeve en graslandperceel (804) te Nijeberkoop. Rapport 22031. Bureau FaunaX, Leeuwarden.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2009. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Biologie, kenmerken, bedreigingen. Tirion Natuur.

Lange R., R. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek (2003). Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij van de KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten, Utrecht.

Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.), 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV), Utrecht.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierversamenwerking, 2021. Vleermuisprotocol 2021, januari 2021. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdierversamenwerking.nl.